

[til eleverne]

Problemstillinger

Fortiden og hvordan du undersøger den

Der er sket helt utroligt meget i fortiden, og der findes en uoverskuelig mængde af kilder, som kan give os oplysninger om den. Det er umuligt at vide alt om fortiden. Derfor må du undersøge noget bestemt, når du skal lave en historisk undersøgelse og finde ud af noget om fortiden. Du må lave en problemstilling. Din problemstilling er en hjælp i dit arbejde at finde ud af, hvilke kilder du kan bruge. Men inden du laver en problemstilling, er det en god idé at øve dig i at stille spørgsmål til noget der undrer dig i historie.

Opgave:

- Kig i din historiebog eller portalen I bruger i undervisningen. Find et billede eller en tekst, som gør dig nysgerrig. Fortæl din sidemakker, hvorfor du synes det er spændende.
- Snak sammen om, hvad I tror billedet eller teksten handler om.
- Skriv hver især fire sætninger ned om billedet eller teksten, som I gerne vil vide noget mere om. Sætningerne skal begynde med et spørge-ord: *hvem, hvad, hvor, hvorfor eller hvornår*.
- Sammenlign jeres sætninger. Skriv dem sammen til én liste. Diskutér om I tror, at I kan finde svar på jeres spørgsmål.
- Derefter bytter i roller, så det er din sidemakers tur til at vælge et billede eller en tekst.

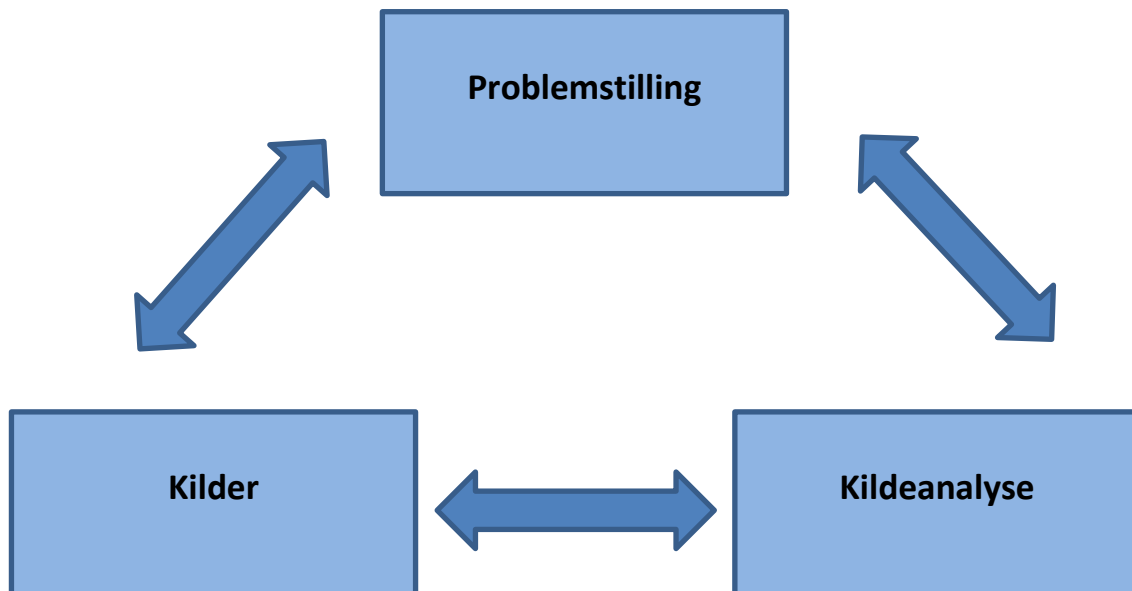
Når du stiller spørgsmål øver du dig i at formulere, hvad du gerne vil vide noget mere om. Du er også nødt til at overveje, om du kan finde svar på dine spørgsmål og hvor du kan finde svar på dine spørgsmål. Spørgsmålene kan indgå i problemstillingen. I kan sammenligne jeres spørgsmål i klassen og din lærer kan hjælpe jer med at gøre jeres spørgsmål præcise, så de kan bruges i problemstillingen.

Hvad er en problemstilling?

En historisk problemstilling består af et eller flere spørgsmål. De kan være stillet af din lærer, de kan findes i din historiebog, eller du kan selv have udarbejdet en problemstilling med din lærers hjælp.

Problemstillingen spørger til nogle ting i fortiden, som du gerne vil have svar på og undersøge nærmere. Du skal være opmærksom på, at der sagtens kan være flere rigtige svar på spørgsmålene i problemstillingen.

Dine svar afhænger nemlig af, hvilke kilder du anvender til at besvare din problemstilling. Forskellige kilder kan give forskellige svar på problemstillingen, så du må først analysere kilderne for at undersøge, om de er brugbare til at besvare din problemstilling. Her kan du læse om historiske problemstillinger og hvordan du kan formulere dem.

Sådan laver du en god problemstilling

En problemstilling består af 1-3 åbne spørgsmål. At de er åbne vil sige, at de ikke kan besvares med ja eller nej, eller at svaret kan findes på Google eller står i bogen. Du må gerne starte med at stille spørgsmål til emnet, som du kan finde svar på Google eller i bogen for at spore dig ind på dit emne, men dine spørgsmål skal gradvist blive til mere undersøgende spørgsmål, som lægger op til, at du skal give en længere forklaring og vurdere nogle ting om emnet.

Åbne spørgsmål

Et åbent spørgsmål er ét du ikke bare kan svare 'ja' eller 'nej' til.

Et åbent spørgsmål er ikke ren fakta, fx 'Hvornår blev slaveriet afskaffet?' eller 'Hvornår fik kvinder valgret i Danmark?'. Det er svar du kan finde i en bog eller google.

Du må ikke kende svaret på forhånd, men omvendt må spørgsmålet heller ikke være så omfattende eller kompliceret, at du ikke kan svare på det.

Åbne spørgsmål lægger op til at du skal lave undersøgelser og finde forklaringer ved hjælp af de kilder, du har til rådighed.

Relevante spørgsmål

Spørgsmålene skal handle om noget der er spændende for det emne du undersøger. Spørgsmålene skal være rettet mod noget du gerne vil vide noget mere om.

Spørgsmålene kan godt have flere rigtige svar, og dine svar behøver heller ikke være de eneste rigtige. Men du skal ved hjælp af kilderne kunne argumentere for, hvorfor du mener at svaret er sandsynligt.

Spørgsmålene skal være klare og tydelige. Tjek evt. med din sidemakker eller en anden gruppe om de kan forstå spørgsmålene.

En god problemstilling

Her kommer en tjekliste til din problemstilling, som du altid bør gennemgå, når du har formuleret dine spørgsmål. En problemstilling er god, hvis den lever op til følgende kriterier:

- Lægger op til at du arbejder med et historisk spørgsmål, som kan belyses på forskellige måder
- Du har adgang til relevante kilder, du kan bruge til at belyse problemstillingen
- Spørgsmålene er klare og tydelige – også for din sidemakker
- Det er realistisk at du kan nå at besvare den med den tid og de kilder, du har til rådighed
- Lægger op til diskussion og indeholder spørgsmål på forskellige niveauer (se neden for)

Problemstillingen er dårlig, hvis den:

- Lægger op til en ren gengivelse af, hvad der står på en hjemmeside eller i bogen
- Er for bred eller for upræcis, så du ikke kan svare på den
- Ikke lægger op til diskussion eller flere mulige forklaringer
- Mangler fokus, dvs. at der ingen sammenhæng er mellem de enkelte spørgsmål

Sådan kan du gøre

Spørgsmålene i problemstillingen kan have forskellige niveauer, svarende til om du redegør, analyserer eller diskuterer. Spørgsmålene lægger op til forskellige typer af forklaringer eller svar:

1. beskrivende
2. forklarende
3. vurderende

Eksempler på forskellige niveauer i en problemstilling:

- **Hvad var afrikanernes rolle i slavehandelen?** (beskrivende – du kan finde svaret i forskellige kilder og fx i din bog)
- **Hvorfor deltog afrikanerne i slavehandelen og hvad fik de ud af det?** (forklarende – spørgsmålet lægger op til at du giver en forklaring på baggrund af de informationer, du finder i kilderne og fortolker)

- **Burde efterkommere af afrikanske slavehandlere sige undskyld til efterkommere af slaver?**
(vurderende – spørgsmålet lægger ikke op til ét enkelt svar, men du må argumentere ud fra det, du synes er rigtigt, efter at have sat dig ind i emnet.)

Eksempler på spørgsmål til emnet slaveriet og Vestindien

Tema: Slaveri på de vestindiske øer

”Hvor mange slaver var der på de vestindiske øer? Hvordan blev de fragtet derover?”

Spørgsmålene egner sig ikke så godt til at indgå i en problemstilling og de skal indkredses og afgrænses noget mere. Det første spørgsmål kan godt egne sig til at indgå i en problemstilling, men det er for bredt og upræcist til at man kan svare på det. Spørgsmålet kan afgrænses ved at tilføje en bestemt periode eller et årstal, fx 1848, som er det år slaveriet bliver afskaffet. Det andet spørgsmål er et rent faktisk spørgsmål, som du let kan finde i bogen eller på nettet. Spørgsmålet kan indkredses ved at spørge om, hvordan overfarten med skibene foregik og hvilke forhold der var for slaverne under sejladsen.

Tema: slaveriets ophør

Slaveriet ophørte på de Vestindiske Øer i 1848, men fik de sorte bedre leve- og arbejdsvilkår efter de fik deres frihed? Arbejdede de sorte stadig på plantagerne, efter slaveriets afskaffelse?

Tema: Slaveflugt og afstraffelse

Hvad kunne der ske med slaver, som flygtede og hvordan forsøgte de hvide slaveejere at få kontrol og magt over slaverne?

Begge spørgsmål er egnede til at indgå i en problemstilling. De lægger op til at du skal undersøge forskellige kilder og forklaringer. I det første spørgsmål skal du finde en forklaring på, hvordan vilkårene var for de sorte efter 1848, du skal analysere forskellige forklaringer og vurdere, hvilken forklaring du vil lægge mest vægt på. I det andet spørgsmål skal du undersøge forholdene for slaverne nærmere, hvad der skete, når de forsøgte at flygte, idet du undrer dig over, hvordan det kunne gå til, at de hvide slaveejere havde magten over slaverne.

Arbejdet med problemstillinger

Når du arbejder med historiske problemstillinger skal du øve dig i at stille spørgsmål til fortiden om noget, du gerne vil vide noget mere om. Du øver dig også i at finde kilder og spor fra fortiden, der kan give dig svar på de stillede spørgsmål. Nogle gange giver kilderne forskellige svar. Så må du vurdere de forskellige kilder og formulere din egen forklaring eller fortælling.